Voorzitter, leden van de gemeenteraad, geachte aanwezigen, geachte inwoners van Stadskanaal en niet in de laatste plaats, voorzitter, u als burgemeester van onze gemeente,

Naar aanleiding van een recent artikel in ons regionaal dagblad met als kop:

> *"Raadslid Stadskanaal ten onrechte beschuldigd van lekken geheime informatie over drugscontroles"*

voelen alle fractievoorzitters unaniem de behoefte aan u als inwoners van onze gemeente en u als raadsleden en u als burgemeester, blijk te geven van onze ervaringen en onze gevoelens in deze kwestie.

Transparantie over de werkelijke feiten en daarover verantwoording aan u als inwoners van Stadskanaal en aan u als raad van onze gemeente hoort bij democratie. Ook, wellicht zelfs juist bij lokale democratie. Als voorzitter van het fractievoorzittersoverleg breng ik u dan ook als vanzelfsprekend van dit gevoelen op de hoogte in deze openbare raadsvergadering.

Ik begin bewust met een inleiding over democratie en transparantie, waarmee ik het gewicht van mijn betoog in deze kwestie wil duiden. Daarna kom ik ter zake over de kwestie zelf.

Democratie is in ons land al sinds 1848 bijna even vanzelfsprekend als het gegeven dat iedere dag de zon opkomt. Democratie is anno nu in ons politiek stelsel in het DNA overheersend aanwezig.

Het woord "democratie" is afgeleid van de Griekse woorden Demos, wat "volk" betekent en van "Kratein", wat "heersen" betekent. De kern van democratie is dus dat het volk heerst, dat het volk regeert.

Om ons land met ruim 18 miljoen inwoners te regeren is het vanzelfsprekend onmogelijk om 18 miljoen zetels in de eerste en tweede kamer te plaatsen. Om in onze gemeente een gemeenteraad te hebben met daarin 32.000 zetels, voor iedere inwoner één zetel, is al even absurd.

Het is om die reden dat de democratie zoals we die in ons land kennen een "parlementaire" democratie is. Een parlement waarvan met enige regelmaat de leden door het volk worden gekozen.

Dat parlement krijgt in het geval van onze gemeenteraad zoals we hier nu zitten 4 jaar lang het vertrouwen van u als inwoners om de gemeente te besturen en het u als inwoners zo aangenaam mogelijk te maken om in onze gemeente te wonen. Het is om die reden dat het kortste wetsartikel van onze gemeentewet simpel maar heel doeltreffend luidt:

> "De raad vertegenwoordigt de gehele bevolking van de gemeente."

Vertrouwen, uw vertrouwen! Dat is waar het in onze rol als volksvertegenwoordiger om draait.

Dat we vertrouwd zijn om onze gemeente namens alle inwoners te besturen moeten wij als raadsleden iedere dag van onze raadsperiode laten zien aan u als inwoners van onze gemeente. Dat betekent dat wij als raadsleden en als gemeenteraad 99,9 % van wat we doen op duidelijk zichtbare wijze doen. Transparant, eenvoudig toegankelijk en zichtbaar doen we als raadsleden ons werk. Iedereen in onze gemeente kan op ieder moment zien wat we vinden, hoe we denken dat onze gemeente zou moeten worden bestuurd en ingericht, hoe het welzijn en de welvaart van onze inwoners het beste tot recht komt.

Transparant en ook vaak samen met u als inwoners nadenken, praten en besluiten over hoe we op een zo veilig en aangenaam mogelijke wijze kunnen wonen, werken, ondernemen, winkelen, sporten en recreëren in onze mooie gemeente Stadskanaal.

Vertrouwen….. dat is wat we van u als onze inwoners hebben gekregen om in het besturen van onze gemeente een voortrekkersrol te vervullen. Dagelijkse transparantie en openheid is de wijze waarop wij moeten laten zien hoe we met uw vertrouwen in ons omgaan.

Vertrouwen….

Vertrouwen is ook "op elkaar kunnen afgaan, het elkaar kunnen rekenen en bouwen". Als je iets afspreekt met elkaar dat je dan geen moment hoeft te aarzelen dat alle betrokkenen bij die afspraak zich er aan zullen houden.

Zo heel af en toe, in onze gemeente gelukkig heel zelden, is er een onderwerp waarover, bijvoorbeeld, de burgemeester wel de bij democratie en transparantie behorende openheid zou willen betrachten maar dit omwille van het belang van de algemene veiligheid niet meteen kan doen. Toch wil de burgemeester in zo'n geval een aantal leden van onze gemeenteraad in het kader van de democratie en transparantie zo snel mogelijk betrekken.

Voor dat soort uitzonderlijke gelegenheden heeft de gemeenteraad het vertrouwen van u als inwoners van onze gemeente overgedragen aan de voorzitters van alle raadsfracties. Hiermee stellen alle leden van onze gemeenteraad een bijzonder en zeer zwaarwegend vertrouwen in de voorzitter van hun fractie. Namens u als inwoners van onze gemeente hebben de raadsleden dat zeer zwaarwegend vertrouwen in hun voorzitters omdat zij er vanuit mogen gaan dat hun voorzitters met die zware verantwoordelijkheid weten om te gaan. Omdat zij er vanuit mogen gaan dat hun fractievoorzitters als geen ander weten dat vertrouwen betekent “afspraak is afspraak”.

Omdat zij er ook vanuit mogen gaan dat fractievoorzitters in hun fractievoorzittersoverleg de voor te bereide onderwerpen kunnen terugkoppelen naar hun fracties en dat het zo weinig mogelijk voorkomt dat een onderwerp nog even een tijdje vertrouwelijk of geheim is.

Omdat zij er ook vanuit mogen gaan dat als de afspraak wordt gemaakt dat een onderwerp nog even een korte tijd vertrouwelijk of geheim is, daar goed over is nagedacht en dat die afspraak zonneklaar en zonder enig misverstand daarover door de fractievoorzitters is gemaakt en wordt nagekomen.

Vertrouwelijk en geheim, wat is het verschil?

Vertrouwelijkheid is een afspraak, een gentlemens-agreement, een in een goed functionerende democratie diep gewortelde basis voor onvoorwaardelijke nakoming van die vertrouwelijkheid.

Kun je strafrechtelijk worden vervolgd als je vertrouwelijkheid schendt? Soms wel, maar in het kader van ons gemeentebestuur en in het kader van het fractievoorzittersoverleg niet. Het is een dringende morele verplichting om je aan die gemaakte afspraak te houden. Kun je civielrechtelijk aansprakelijk worden gesteld als je vertrouwelijkheid schendt? Jazeker!

Kun je strafrechtelijk worden vervolgd als je de geheimhouding schendt? Jazeker, het is een ernstig delict, een misdrijf zelfs!

De gemeentewet beschrijft nauwkeurig wanneer iets onder de geheimhouding valt.

De gemeentewet en onze gemeentelijke verordening op dat punt beschrijven ook precies wanneer het fractievoorzittersoverleg overgaat in de (en daar hebben we het woord weer) VERTROUWENS - commissie. Dat is het moment waarop de burgemeester met de fractievoorzitters in dialoog gaat over zijn rol als burgemeester en zijn beleid. De vertrouwenscommissie komt 1 a 2 keer per jaar als zodanig bijeen. Ook voor het sollicitatieproces van een kroon-benoemde burgemeester is de vertrouwenscommissie het aangewezen overleg. Er bestaat geen enkele misverstand over het karakter van de vertrouwenscommissie, de Gemeentewet zowel als onze gemeentelijke verordening op de vertrouwenscommissie bestempelen al hetgeen daar wordt besproken als geheim.

U als inwoners van onze gemeente, u als raadsleden van onze gemeenteraad, u, voorzitter, in uw hoedanigheid van burgemeester, mogen er dus blind op vertrouwen dat al hetgeen u in dat vertrouwensoverleg ter tafel brengt, die tafel nimmer zal verlaten. U mag er zelfs blind op vertrouwen dat niemand de wettelijke bepalingen en de gemaakte afspraken over die geheimhouding schendt.

Vertrouwen….. daar hebben we het woord weer…. Vertrouwen!

Voorzitter, u bent als burgemeester in onze gemeente verantwoordelijk voor, wat zo mooi heet, “openbare orde en veiligheid”. Vertaald naar onze inwoners betekent dit dat u verantwoordelijk bent voor het welzijn en de veiligheid van al onze 32.000 inwoners en alle bezoekers van onze gemeente.

Burgemeester, in dat vertrouwen en in het kader van uw gevoerd en nog te voeren beleid heeft u in 2021 benoemd dat een bepaalde sector van ondernemingen uw bijzondere aandacht genoot. U heeft in de geheimhouding van de vertrouwenscommissie uw democratische positie niet willen overslaan en het volk, vertegenwoordigd door hun fractievoorzitters, op grote hoofdlijnen geïnformeerd over een maatschappij zeer ontwrichtend fenomeen van ondermijning , nl. drugslabs en wietplantages in bepaalde sectoren van onze gemeenschap die bijzondere aandacht van u, van justitie en van politie hebben.

In 2022 kreeg u van de politie onomstotelijk bewijs overhandigd dat één van de fractievoorzitters, de heer Reijnders, zijn vertrouwenspositie als deelnemer van het in 2021 gehouden overleg in de vertrouwenscommissie kort daarna had geschonden. U kreeg een Whatsapp-gesprek getoond waaruit bleek dat kort na het overleg in 2021 met het telefoonnummer van toen nog raadslid en fractievoorzitter Anton Reijnders een waarschuwend bericht was ge-appt naar iemand uit een sector in onze gemeenschap van welke sector de heer Reijnders tijdens de vertrouwenscommissie had vernomen dat u zowel als politie en justitie bijzondere belangstelling hadden in het kader van bestrijding van ondermijning (drugshandel en wietplantages).

U heeft ons daarmee op integere en juiste wijze aangegeven dat ondermijning uw bijzondere aandacht heeft. Dat doet u niet alleen maar in onze gemeente, u bent provinciaal de voortrekker van het gecoördineerd beleid waar het gaat om bestrijding van ondermijning. Op de wijze waarop u dat doet zijn wij als fractievoorzitters zeer trots. Ik weet vrijwel zeker dat ik hiermee namens de gehele gemeenteraad en hoogstwaarschijnlijk ook namens veruit het grootste deel van onze inwoners spreek als ik dit zeg.

De heer Reijnders heeft, zo weten wij allen, voordat hij dat whatsapp bericht verzond, op geen enkele andere wijze vooraf of nadien kennis kunnen nemen van deze informatie, alleen al om de eenvoudige reden dat de heer Reijnders in de periode tussen de vergadering van de vertrouwenscommissie en het verzenden van het Whatsapp bericht bij geen enkele vergadering waar het onderwerp is besproken, aanwezig is geweest.

Objectief en als verantwoordelijke voor het bevorderen van integriteit van bestuurders heeft u zonder aanziens des persoons en zonder de opkomende gemeenteraadsverkiezingen anders in uw overwegingen te betrekken dan dat zij aanstonds waren, heeft u tot aangifte besloten. De inwoners van Stadskanaal kregen daar wat ons betreft middels een kort persbericht terecht kennis van. U heeft zich daarbij gelukkig niet laten leiden voor het feit dat kort na het bij u bekend worden van het schenden van de geheimhouding verkiezingen op stapel stonden.

U heeft zich bij dit alles gelukkig niet laten leiden voor het feit dat kort na het bij u bekend worden van het schenden van de geheimhouding verkiezingen op stapel stonden. Objectief en als verantwoordelijke voor het bevorderen van integriteit van bestuurders heeft u zonder aanziens des persoons en zonder de opkomende gemeenteraadsverkiezingen anders in uw overwegingen te betrekken dan dat zij aanstonds waren, heeft u tot aangifte besloten.

Naar aanleiding van de informatie van de politie over de Whatsapp van de heer Reijnders waarin hij de geheimhouding schendt heeft u, voorzitter samen met de griffier van onze raad ook gesproken met de heer Reijnders. In dat gesprek heeft de heer Reijnders zonder enig voorbehoud uitgesproken dat hij inderdaad de whatsapp heeft verzonden en dat hij wist dat dit in strijd met zijn geheimhoudingsplicht was. Hij heeft zich daarvoor ten overstaan van u en de raadsgriffier verontschuldigd.

Burgemeester, als voorzitter van de vertrouwenscommissie en het fractievoorzittersoverleg weet ik hoe zeer het u raakt als vertrouwen wordt geschonden op de wijze zoals door de heer Reijnders is gedaan. Uw vertrouwen in ons als leden van de vertrouwenscommissie, als raadsleden, is door toedoen van de heer Reijnders ernstig en vergaand op de proef gesteld. U bent in een positie gedwongen om ernstig geschonden vertrouwen tegemoet te treden en daarop aangifte bij justitie te doen tegen één van onze raadsleden.

U bent van nature transparant naar ons als fractievoorzitters en naar ons als raadsleden. U voelt het als vanzelfsprekend dat u de inwoners van onze gemeente er van op de hoogte stelt dat u aangifte doet van ernstige schending van geheimhouding door een door onze inwoners gekozen volksvertegenwoordiger, juist omdat u daarmee als burgemeester ook niet schroomt rechtsreeks verantwoording af te leggen aan de kiezer over deze zware beslissing omdat u vindt dat de bij de democratie behorende zware verantwoordelijkheden van gekozen volksvertegenwoordiger door de heer Reijnders met minachting tegemoet zijn getreden.

Dat het Openbaar Ministerie in eerste instantie publiekelijk maakt dat het tot vervolging van de heer Reijnders overgaat is een logisch gevolg van de gebeurtenissen. Dat het Openbaar Ministerie daar na voorbereidende verhoren van getuigen op terug komt en besluit om, waar het althans deze feiten betreft, niet tot vervolging van de heer Reijnders overgaat omdat “in latere vergaderingen het onderwerp ook zou zijn besproken” is wat de fractievoorzitters betreft onbegrijpelijk. Immers, stel dat zou al het geval zijn geweest (wat volgens ons als fractievoorzitters niet zo is) dan nog blijft de Whatsapp van de heer Reijnders wat ons betreft een flagrante schending van zijn geheimhoudingsplicht. Deze Whatsapp is immers door hem vrijwel direct na het overleg van de vertrouwenscommissie in 2021 verzonden en bevatte daarmee dus op dat moment nog steeds geheime informatie.

Door het schenden van zijn geheimhoudingsplicht en daarmee door het schenden van uw en het vertrouwen wat we als fractievoorzitters en als raad in de heer Reijnders mochten hebben, heeft de heer Reijnders wat ons betreft bijgedragen aan het in stand houden van ondermijnende activiteiten en aan het bemoeilijken van de bestrijding daarvan.

Het verzenden van de Whatsapp valt de heer Reijnders wat ons betreft zwaar aan te rekenen. Wij hadden het, juist gezien het miskennen van de grote bestuurlijke verantwoordelijkheid van de heer Reijnders, volstrekt vanzelfsprekend gevonden als het Openbaar Ministerie de feiten zouden hebben voorgelegd aan de onafhankelijke rechter. In dat geval was op onafhankelijke wijze een oordeel gevormd over veel meer dan “het verklappen van een geheimpje”. De rechter had in dat geval een oordeel kunnen vellen over de bijzondere verantwoordelijkheid die een raadslid, een fractievoorzitter heeft ten opzichte van zijn kiezers en ten opzichte van de democratie. Wij zien als een grote onderschatting door het Openbaar Ministerie van wat de aard en de omvang van de verantwoordelijkheid van een gekozen volksvertegenwoordiger met zich brengt.

Voorzitter, burgemeester, u bent voortrekker van bestrijding van ondermijning in onze gemeente en zelfs in de veiligheidsregio van onze provincie. Het Openbaar Ministerie mag u daarin als uw partner beschouwen.

Wij, de fractievoorzitters, zouden het heel goed begrijpen als u met het besluit van het Openbaar Ministerie om de heer Reijnders niet te vervolgen ook nu het woord “vertrouwen” weer met vetgedrukte letters langs ziet komen.

Wij, de fractievoorzitters, hadden het vertrouwen dat het ook wat het Openbaar Ministerie betreft, verstrekkende gevolgen zou hebben als ons vertrouwen in een fractievoorzitter waar het gaat om geheimhouding wordt geschonden. Ons vertrouwen wordt door dit besluit van het Openbaar Ministerie evenwel nogmaals sterk op de proef gesteld.

Burgemeester, we hebben ervaren dat u, ondanks dit ernstig voorval van schending van vertrouwen, in ons als fractievoorzitters en in ons als gemeenteraad bent blijven vertrouwen. Dat vinden we uiterst waardevol en ook belangrijk voor ons en onze inwoners. We spreken de wens uit dat u de moed en de drive behoudt om uw partners in het bestrijden van ondermijnende activiteiten eveneens dat vertrouwen blijft schenken.

Stadskanaal, 5 februari 2024.

Namens de fractievoorzitters van de gemeenteraad van Stadskanaal,

Hans Klopstra, voorzitter.